

složené k úhradě svých nároků, neboť směl tak učiniti jen za předpokladů § 19 adv. ř.; tomu požadavku však neučinil zadost.

Žalobci proto přísluší nárok na vydání zažalované částky. Tento nárok není ještě promlčen, neboť nejde o nárok na náhradu škody podléhající tříletému promlčení podle § 1489 obč. zák., nýbrž o nárok na vydání neprávem zadržené částky plynoucí z mandátního poměru, pro nějž platí třicetiletá promlčecí lhůta. Nebylo proto bezdůvodnému dovolání vyhověno.

Čís. 16408.

Změna vzájemnosti podle §§ 23, 140 nesp. pat. o projednání movité pozůstalosti rakouských státních příslušníků v poměru k Spolkovému státu rakouskému, nastalá rakouským spolkovým zákonem ze dne 21. prosince 1923, č. 636 B. G. Bl., záleží v tom, že bylo zrušeno jen právo cizozemského soudu (jiného než rakouského soudu) odporovati tak řeč. prorogaci dědiců naléhajících na projednání movité pozůstalosti po cizinci, který má řádné bydliště v uvedeném státě, rakouským soudem a nikoli pouze příslušným soudem cizozemským.

Československé soudy musí projednati movitou pozůstalost po rakouských státních příslušnících, kteří mají řádné bydliště v republice Československé, a nesmí ji vydati příslušnému rakouskému soudu jen tenkrát, žádají-li o projednání dotčené pozůstalosti československými soudy účastníci jsoucí v tuzemsku a podrobí-li se projednání tomu i zahraniční (rakouští) účastníci, kteří byvše předvolání vyhláškou (§ 24 nesp. pat.), přihlásili dědické nároky, a nesmějí přihlížeti k tomu, zda tomu rakouský soud odporuje.

Není-li tu uvedených podmínek, má projednání pozůstalosti příslušným rakouským soudem účinky i pro movitý majetek zůstavitelův jsoucí v tuzemsku. Byla-li v takovémto případě žalována před československým soudem pozůstalost po rakouském státním občanu po vydání odevzdací listiny rakouským soudem, je řízení zmatečné (§ 7 c. ř. s.) bez zřetele na to, že pozůstalostní jmění movité jsoucí v tuzemsku nebylo dosud rakouskému soudu vydáno a že nebylo provedeno zajištění nároků tuzemských účastníků a dědických poplatků (§§ 137 až 139 nesp. pat. a § 25, odst. 3, zák. č. 278/1915 ř. z.).

(Rozh. ze dne 20. října 1937, R II 272/37.)

Dr. Alfons B., bydlící v M. O. (ve Spolkovém státě rakouském), měl na nemovitostech připsaných Hanuši A., zapsaných jednak ve vložce 405 poz. knihy kat. území Č. T.-K. (v republice Československé), jednak na ideální polovici reality v K. (v republice Polské) zajištěnou pohledávku 50.000 Kč s přísl. Tvrdíce, že se právní zástupce Dr. Alfonse B-a zavázal žalobcům při nabytí nemovitosti ležící v Československu, že dá po zaplacení 20.000 Kč vymazati výše uvedenou pohledávku, pokud jest zajištěna na dotčené nemovitosti ležící na území republiky Českoslo-

venské, a že žalobci zaplatili uvedenou částku, domáhají se žalobci žalobou podanou dne 25. ledna 1936 na pozůstalosti po Dr. Alfonsu B-ovi, zemřelém dne 3. května 1932, zastoupené přihlášenými dědici, výmazu uvedeného zástavního práva, vloženého pro pohledávku Dr. Alfonse B-a 50.000 Kč s přísl. na nemovitosti, zapsané ve vložce č. 405 kat. území Č. T.-K. (v Československu). Proti žalobě namítli dědicové mimo jiné též to, že žalovaná pozůstalost byla již dávno před zahájením sporu odevzdána, takže žaloba, o níž jde, měla býti podána proti dědicům osobně. Soud první stolice zrušil dosavadní řízení pro zmatečnost, žalobu odmítl a odsoudil žalobce k náhradě útrat sporu žalované pozůstalosti. D ů v o d y: Soud se zabýval především otázkou, zdali v souzeném případě žalovaná pozůstalost v době podání žaloby vůbec existovala. Žaloba byla podána dne 25. ledna 1946 a žalobní žádost zní, aby byla pozůstalost po Dr. Alfonsu B-ovi, lékaři v M. O., zastoupená dědici Gabrielou B. a nezl. Alfonsem B. ml., zastoupeným mateřskou poručnicí Gabrielou B-ovou, odsouzena, že jest povinna dáti vymazati zástavní právo za pohledávku Dr. Alfonse B. 50.000 Kč s přísl. vloženou ve vložce č. 405 poz. knihy kat. území Č. T.-K. Soud zjistil ze zprávy okresního soudu v A. (v Rakousku) ze dne 23. ledna 1937, že celá pozůstalost po zemřelém Dr. Alfonsu B. byla odevzdací listinou ze dne 25. dubna 1933, A 279/32-34, odevzdána dědicům Gabriele B-ové a Alfonsu B-ovi ml. Do pozůstalostního soupisu byla pojata i pohledávka 50.000 Kč za Hanušem A. Z toho vychází najevo, že i tato pohledávka byla odevzdána dědicům. Žalobci zaujímajíce stanovisko, že uvedená pozůstalost jest pasivně oprávněna k žalobě, poněvadž co do uvedené pohledávky nebyla dosud odevzdací listina vydána resp. provedena v pozemkové knize, nezměnili žalobní prosbu tak, aby byli odsouzeni dědici po zemřelém Dr. Alfonsu B-ovi osobně místo pozůstalosti po něm. Pozůstalost po zemřelém Dr. Alfonsu B-ovi přestala existovati, jakmile byla odevzdací listina vydána resp. jakmile nabyla právní moci. A tomu tak jest v souzené věci, takže v době podání žaloby žalovaná pozůstalost již neexistovala a měli tudíž žalobci žalovati místo pozůstalosti dědice po zemřelém Dr. Alfonsu B-ovi. Zda odevzdací listina byla v pozemkové knize provedena, není pro posouzení souzeného případu závažné. Ježto tedy byla žaloba podána proti osobě, která v době podání žaloby ani v době vynesení rozsudku neexistovala, muselo býti dosavadní řízení prohlášeno za zmatečné a zrušeno. Dědici byli nuceni vstoupiti do sporu, aby pozůstalost a spolu s ní i oni sami nebyli odsouzeni. Poněvadž zmatečnost tohoto řízení nezavinili, nýbrž výhradně žalobci sami, byli odsouzeni k náhradě útrat sporu (§ 41 c. ř. s.). R e k u r s n í s o u d uložil soudu první stolice, aby o věci bez zřetele na odchylný právní názor v otázce nedostatku procesní způsobilosti žalované pozůstalosti dále jednal a znovu rozhodl, a odsoudil žalovanou pozůstalost k náhradě útrat rekursu žalobcům. D ů v o d y: Žalobci si stěžují na rozhodnutí soudu první stolice, poukazujíce na ustanovení mezistátní smlouvy mezi republikou Rakouskou a Československou z 11. února 1922, č. 369 Sb. z. a n., a to právem. Jde o pohle-

dávku příslušníka rakouského státu, zajištěnou právem zástavním na tuzemské nemovitosti. Naskytá se otázka, zda tím, že okresní soud v A. (Rakousku) odevzdal dne 20. dubna 1933 jako soud pozůstalostní celou pozůstalost po zemřelém Dr. Alfonsu B-ovi, tedy i spornou pohledávku přihlášeným dědicům, bylo pravoplatně ukončeno projednání pozůstalosti i co do výše sporné pohledávky s hlediska tuzemských předpisů o vzájemnosti, či jinými slovy, zda lze pozůstalost, o níž jde, pokládati i pro obor zákonných předpisů za pravoplatně odevzdanou, a zda tudíž mohla býti platně žalována dotčená pozůstalost jako existující právní podmět, či jen dědicové, jimž byla rakouským soudem odevzdána. Není pochybnosti o tom, že tu jde o movitou pozůstalost, neboť tím, že jest pohledávka zajištěna v pozemkové knize, se na její povaze nic nemění (§ 299 obč. zák.). Podle § 23 nesp. pat. je k projednání pozůstalosti o movitém majetku cizinců příslušný cizí úřad pozůstalostní, avšak jen za předpokladu vzájemnosti. Rakouským spolkovým zákonem ze dne 21. prosince 1923, č. 636 B. G. Bl., jenž nabyl účinnost dne 15. ledna 1924, bylo zrušeno právo cizího příslušného pozůstalostního soudu žádati, aby mu bylo přenecháno projednání movité pozůstalosti, i když dědicové po cizím státním příslušníku podle § 140 rak. nesp. pat. navrhli, aby byla pozůstalost projednána rakouským soudem. Podle poznámky v Hartmannově vydání zákonů o nesporném řízení (vydání Čs. Kompasů) zůstává jinak nezměněn rozsah vzájemnosti podle § 23 nesp. pat., zaručený vůči republice Rakouské výnosem ze dne 29. března 1919, č. 5 Věst. min. sprav. Řečený výnos ustanovil, že projednání movité pozůstalosti po československém občanu, pokud jest na území rakouského státu, bude přenecháno československým soudům a že bude nemovitá pozůstalost po československém občanu, ležící v rakouském státě, projednána rakouskými soudy. Tato vzájemnost byla však výše uvedeným rakouským spolkovým zákonem porušena, takže není překážky, aby o pohledávce Dr. Alfonse B-a proti československému příslušníku (Hanuši A-ovi), zajištěné na tuzemské nemovitosti, projednal pozůstalost náš soud. To se však dosud nestalo, takže co do uvedené pohledávky nebyla pozůstalost Dr. Alfonse B-a s hlediska výše uvedených ustanovení projednána. Nerozhoduje, že okresní soud v A. (v Rakousku) jinak pozůstalost, o níž jde, již před podáním žaloby odevzdal dědicům v Rakousku (viz i sdělení č. 101 Věstn. min. sprav. 1924). Podle řečené mezistátní smlouvy práva, která zatěžují věci nemovité, jsou podrobena pozůstalostním dávkám jen v tom státě, v kterém leží nemovitá věc. Má tedy náš stát nárok na zaplacení příslušných pozůstalostních dávek a jest i z fiskálních důvodů potřebí, aby byla pozůstalost o sporné pohledávce projednána zdejším soudem, i když se nepřihlíží ani k tomu, že žalobci spoléhající v důvěru ve veřejné knihy, žalovali pozůstalost, ježto v pozemkové knize dosud vázne pohledávka pro Dr. Alfonse B-a. Není tedy odůvodněna námitka nedostatku pasivní legitimace (správně: nedostatku procesní způsobilosti), opřená o to, že žalovaná pozůstalost v době podání žaloby již neexistovala, ježto byla již dříve okresním soudem v A. jako pozůstalostním

soudem dědicům odevzdána. Byla proto právem s hlediska našich zákonných předpisů žalována pozůstalost, takže řízení není zmatečné. Útratový výrok je odůvodněn §§ 41 a 50 c. ř. s.

Nejvyšší soud obnovil usnesení soudu první stolice s touto změnou, že se útraty všech tří stolic vzájemně zrušují.

D ů v o d y:

Dovolacímu rekursu je přisvědčiti v tom, že si rekursní soud mylně vyložil sdělení ministerstva spravedlnosti č. 101 Věstníku z roku 1924, pokud se týká změnu vzájemnosti podle § 23 nesp. pat. v poměru k Spolkovému státu rakouskému, neboť rekursní soud nechal bez povšimnutí, že již před vydáním rakouského spolkového zákona ze dne 21. prosince 1923, č. 636 B. G. Bl. mohlo dojít k t. řeč. prorogaci projednání pozůstalosti ve prospěch tuzemského soudu v pozůstalostních věcech po cizincích, kteří měli své řádné bydliště v Československé republice, šlo-li o pozůstalost movitou, žádali-li účastníci jsoucí v tuzemsku, aby pozůstalost byla projednána československým soudem, a podrobili-li se tomuto projednání i zahraniční účastníci, kteří byli předvoláni vyhláškou (§ 24 nesp. pat.), jestliže — jak plyne z § 140 nesp. pat. — cizozemský příslušný soud tomu neodporoval. Totéž ovšem platilo i pro rakouské soudy v podobných případech, kde šlo o movitou pozůstalost po státních občanech československých až do té doby, kdy nabyt účinnosti vpředu uvedený spolkový zákon z 21. prosince 1923, č. 636 B. G. Bl. Řečený zákon zrušil totiž jen právo cizozemského soudu odporovati prorogaci dědiců, kteří naléhají na to, aby movitá pozůstalost po cizinci majícím řádné bydliště v Rakousku byla projednána nikoliv příslušným tuzemským pozůstalostním soudem, nýbrž soudem rakouským, neboť ustanovil v čl. 1 C Verlassenschafts-abhandlung 28, že poslední věta § 140 nesp. pat. má znít: »Wird aber von Beteiligten, die sich gemeldet haben, auf die Verhandlung vor dem auswärtigen Richter gedrungen, so ist diesem Begehren zu willfahren«, takže v uvedeném novém doslovu vypadla z dosavadního znění dotčené věty slova »oder von der zuständigen auswärtigen Behörde selbst«. Důsledkem vzájemnosti musí tudíž nyní i československé soudy projednati movitou pozůstalost po rakouských státních občanech, majících řádné bydliště v Československé republice, a nesmí ji vydati rakouskému příslušnému soudu tenkrát, žádají-li o to účastníci zde se nalézající, a podrobí-li se této prorogaci také zahraniční účastníci, kteří byvše předvoláni ediktem, dědické nároky přihlásili, při čemž k možné opačné žádosti příslušného rakouského soudu nelze již přihlížeti, neboť, jak se praví i ve sdělení ministerstva spravedlnosti č. 101/1924 Věst., rakouským spolkovým zákonem »zrušeno bylo právo cizího příslušného pozůstalostního soudu žádati, aby mu bylo přenecháno projednání movité pozůstalosti, i když dědicové po cizím státním příslušníku učinili návrh podle § 140 nesp. pat., aby pozůstalost byla projednána rakouským soudem«.

Že by však v souzeném případě byly všechny tyto podmínky splněny, t. j. že by šlo při sporné pohledávce o součást pozůstalosti po cizinci, majícím své řádné bydliště v republice Československé, a že by dědici naléhali na to, aby tato movitá pozůstalost byla projednána československým soudem, to žalobci ani netvrdili, takže nelze přisvědčiti rekursnímu soudu, pokud pohlíží na spornou pohledávku na jedné straně a na ostatní pozůstalost Dr. Alfonse B. jako na dvě samostatné pozůstalosti podle zásady: »tot hereditates quot territoria«. Naopak tím, že byla pozůstalost Dr. Alfonse B. projednána příslušným soudem rakouským a že byla odevzdací listina již vydána, a to, jak uvádí rekursní soud, pravoplatná, což v dovolacím rekurse není napadeno, zanikla tato pozůstalost jako hereditas iacens a nemůže tedy vystupovati jako procesní strana, takže celé dosavadní řízení je nenapravitelně zmatečné podle § 6 c. ř. s. Tomu nebrání ani to, že jmění, o které jde, nebylo dosud vydáno příslušnému rakouskému soudu a že dosud nebylo provedeno ani řízení podle §§ 137 až 139 nesp. pat. se zřetelem na § 25, odst. 3, cís. nař. ze dne 15. září 1915, č. 278 ř. z., neboť to nemůže zmařiti důsledky universální sukcesse, ježto jde o jedinou pozůstalost a nikoliv o dvě pozůstalosti, ani nemohla překážeti pozůstalostnímu projednání samému, když je jisto, že v takovémto případě vzájemnost zaručena jest a že s toho hlediska není tudíž důvodu, pro který by projednání pozůstalosti o sporné pohledávce nemělo býti přenecháno rakouskému soudu. Správně vyvrací dovolací rekurs také názor rekursního soudu, že projednání pozůstalosti co do sporné pohledávky je nutné hledíc na smlouvu mezi Československou republikou a republikou Rakouskou ze dne 11. února 1922, č. 369 Sb. z. a n., neboť v ní se sice praví, že práva, která zatěžují věci movité . . . , jsou podrobena pozůstalostním dávkám jen v tom státě, v kterém věci nemovité leží (čl. I, odst. 3.), tím však nebylo nikterak změněno ustanovení § 299 obč. zák., že se dlužné pohledávky zajištěním na nemovitém statku nezmění v jmění nemovité. Nejde-li však o nemovitost, pak neplatí zásada tot hereditates quot territoria (§ 22 nesp. pat. a § 300 obč. zák.), a pozůstalost v příčině sporné pohledávky již nemůže býti za okolností vpředu uvedených tuzemským soudem projednávána. To plyne též z uvedeného již § 25, odst. 3, cís. nař. z 15. září 1915, č. 278 ř. z. (§ 2 zák. o dani z obohacení ze dne 12. srpna 1921, č. 337 Sb. z. a n.), podle něhož pozůstalostní jmění po cizincích, které tu jest, smí býti vydáno soudy cizím úřadům teprve tehdy (§§ 137 až 138 nesp. p.), až byly zaplacený nebo dostatečně zajištěny dědické poplatky, poplatky z nemovitosti a jiné dávky, které jest třeba z pozůstalosti zapraviti, nebo svolí-li úřady povolané předpisovati řečené dávky, aby mu bylo vydáno, kteréžto ustanovení dvojí projednání téže pozůstalosti zřejmě nepředpokládá. Bylo proto dovolacímu rekursu vyhověno. O útratách jeho bylo rozhodnuto podle § 51, odst. 3, c. ř. s.

Čís. 16409.

I. Uznání nemanželského otcovství s právními účinky § 163 obč. zák. se může platně státi toliko, buď před poručenským soudem, nebo